

Jan Bouwens

Accountants stellen vast of er significante risico's bestaan in de financiële verslagen van door hen gecontroleerde organisaties. Helaas geldt dit niet voor de EU, aldus Jan Bouwens.

DISCUSSIE | Column | 10 februari 2021

Planningsfouten van de EU en van farmaceuten

Hoe zou het een verkoopmanager vergaan in zijn bedrijf, als hij maanden voor de daadwerkelijke distributie van goederen zou beloven dat hij 100 procent zou leveren, om deze belofte een maand voor de levering te herhalen, terwijl hij slechts een week voor de uitlevering van de order zou starten, aan de klant meldt dat hij maar 40-50 procent van de beloofde hoeveelheid gaat leveren?

Hoe zou het een ceo vergaan die in november belooft te leveren en vervolgens eind januari - een week voor de levering start - toegeeft dat hij de belofte bij lange na niet kan waarmaken? Hoe zou het een bedrijf vergaan dat een risicobeheersysteem implementeert, waarmee hun verkoopmanager en hun ceo dergelijke misrekeningen kunnen maken?

Hoe zou het daarentegen een inkoopmanager vergaan die een contract afsluit met een verkoper die niet blijkt te kunnen leveren, terwijl er alternatieve leveranciers voorhanden zijn? Hoe zou het de juridische afdeling van dat bedrijf vergaan, als blijkt dat het contract de verkoper nauwelijks verplicht om producten in de beloofde hoeveelheden te leveren?

Als er perfecte concurrentievoorwaarden zouden gelden, zouden deze mensen ontslagen worden. En als de gemaakte fout het hart van het bedrijf raakt, zou het bedrijf vele klanten verliezen. Vertrouwen komt te voet en vertrekt te paard. Maar bij afwezigheid van concurrentie gedijt de incompetentie.

Wie is er incompetent? AstraZeneca moet zich verdedigen op twee fronten: de werking van hun vaccin en de achterblijvende productie. Met name op het laatste punt lijkt er sprake te zijn van een serieus planningsprobleem: er was geen back-up om een eventuele tegenvaller in de productie op te vangen. Het is in dat kader niet ongebruikelijk om het risico van productietegenvallers af te dekken door productiecapaciteit te reserveren, dan wel capaciteit bij derden in optie te nemen. Deze planningsproblemen vormen 'significante risico's', die in de management letter moeten worden opgenomen.

Helaas heeft ook de EU enorme fouten gemaakt. In de eerste plaats heeft de EU over prijs onderhandeld. In dit geval kan men niet hebben gewerkt volgens het openbare aanbestedingsregime, omdat men steeds met één leverancier onderhandelende. Dat heeft de EU er niet van weerhouden uitgebreid over de prijs te onderhandelen, terwijl andere landen (waaronder het VK) sneller een contract met AstraZeneca afsloten, om daarmee de kans op tijdige levering te verhogen. Die paar pond per inwoner, *who cares?*

Er zijn door de EU contracten gesloten met AstraZeneca (400 miljoen doses), Sanofi-GSK (300 miljoen doses), Johnson & Johnson (400 miljoen doses), BioNTech-Pfizer (600 miljoen doses), CureVac (405 miljoen doses) en Moderna (160 miljoen doses). De Commissie heeft verkennende gesprekken afgerond met het farmaceutische bedrijf

Novavax, met het oog op aankoop van maximaal 200 miljoen doses en met Valneva, met het oog op aankoop van maximaal 60 miljoen doses. In totaal zijn 2,3 miljard doses besteld, voldoende om de hele EU-bevolking twee keer te vaccineren.

Maar levering is niet alleen onzeker bij AstraZeneca. Zo moeten de vaccins die in Leiden bij Janssen Vaccines & Prevention (volle dochter van Johnson & Johnson) worden geproduceerd, in de VS worden gebotteld. De vraag is dan of deze productie nog terugkomt naar de EU; zou het iets betekenen dat het vaccin wel in de VS ter goedkeuring is voorgelegd en nog niet bij de EMA? Voorts is het niet zeker dat alle fabrikanten ook goedgekeurde werkende vaccins kunnen leveren. In dat opzicht heeft Canada een veiliger keuze gemaakt, door bij elke fabrikant genoeg doses te bestellen waarmee de hele bevolking kan worden gevaccineerd. Deze planning is te meer aan te bevelen, omdat de economische schade vele malen de paar honderd dollar overtreft die deze doses per inwoner kosten.

De EU is niet in staat gebleken een adequate risicoanalyse te maken, laat staan dat men ernaar heeft gehandeld. De EU heeft onderhandeld over de prijs van de vaccins, terwijl men heeft verondersteld dat alle productieafspraken zouden worden nagekomen; *penny-wise and pound-foolish*.

De planningsfouten van de EU zijn vele malen duurder dan de fouten gemaakt bij AstraZeneca. Men heeft significante risico's eenvoudig gemist. Ondertussen moeten we maar hopen dat de overgebleven producenten kleinere productieproblemen hebben dan AstraZeneca. Helaas schrijft de accountant geen management letter aan de EU die opvolging afdwingt.

Jan Bouwens is hoogleraar accounting UvA en research fellow University of Cambridge.

GERELATEERD



NIEUWS | 19 oktober 2021

Bestuurders hebben volop vertrouwen in economische groei

Het vertrouwen in de economie onder managers en bestuurders neemt snel toe. Een ruime meerderheid (79 procent) voorziet in het komende jaar een omzetsijging. Ook... →



NIEUWS | 14 oktober 2021

KPMG kritisch over aanpak coronacrisis door kabinet

KPMG is zeer kritisch over de aanpak van de coronacrisis door het kabinet in het afgelopen halfjaar. →



NIEUWS | 14 oktober 2021

Financiële leiders G20 steunen belastingplan

Ministers van Financiën van de grote G20-landen hebben ingestemd met het herzien van de vennootschapsbelasting wereldwijd. →



NIEUWS | 12 oktober 2021

Mondkapesstichting Van Lienden schrapt onafhankelijke audit

De omstreden mondkapesstichting Hulptroupen Alliantie blijkt de toezegging om een onafhankelijke audit te laten uitvoeren te hebben geschript zonder daar ruchtbaarheid... →



DISCUSSIE | Opinie | 11 oktober 2021

De accountant en zijn rol in de QR-maatschappij

QR-codes zijn inmiddels overal, niet alleen op een corona-app. Gaat de QR-code ook prominent zijn intreden doen in de accountancy? →
